

УДК 336.71

Юдіна С. В.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів*

Дніпродзержинського державного технічного університету

Нагорнюк Г. О.

аспірант кафедри фінансів

Дніпродзержинського державного технічного університету

Yudina Svitlana

*Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance
Dneprodzerzhinsky State Technical University*

Nagorniuk Hanna

*Postgraduate Student of the Department of Finance
Dneprodzerzhinsky State Technical University*

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Анотація. У статті розкрито сутність операційного ризику, що притаманний діяльності будь-якої банківської установи. Оскільки управління ризиками загалом та операційним ризиком зокрема є невід'ємним елементом організації банківського бізнесу, визначено основні вимоги до оцінки визначення показника операційного ризику. Встановлено, що в сучасних умовах банківські установи повинні комплексно підходити до управління операційними ризиками та приймати такі управлінські рішення, які дозволять знизити ступінь ризику. Також надано визначення таким специфічним категоріям, як «ризик-апетит», «толерантність до ризику», «межа ризику». Розглянуто основні причини виникнення та цикл управління операційним ризиком у сучасній банківській системі, визначено основні вимоги до оцінки визначення показника операційного ризику. А також запропоновано шляхи мінімізації втрат, отриманих банківськими установами за рахунок операційного ризику.

Ключові слова: банк, ризик, управління, операційний ризик, ризик-апетит, толерантність до ризику.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Нині перед економікою української держави дуже гостро стоїть проблема ефективного функціонування банківської системи. Велика політична, фінансова криза всередині держави та глобальне зубожіння населення загострили цю проблему ще більше. Адже відомо, що саме розвинута

банківська система є однією з головних умов ефективного функціонування економіки загалом [1, с. 229]. Тому стабільність роботи банківських установ і, як наслідок, повернення довіри населення можливі лише за умови ефективного управління системою ризиків загалом і операційними ризиками зокрема. Саме тому одним із акту-

альних питань є проблема визначення та управління операційними ризиками комерційних банків.

Нині актуальність проблеми регулювання та управління операційними ризиками зумовлена насамперед тенденцією зниження дохідності основних банківських операцій. Така ситуація може стати на заваді ефективним банківським операціям. А серед усіх видів ризиків найменш вивченим є саме операційний ризик. Так, системам оцінки операційного ризику у світовій банківській практиці останнім часом приділяється значна увага, що й зумовило вибір теми статті [8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми управління операційними ризиками розглянуті в багатьох публікаціях закордонних та вітчизняних учених і фахівців, таких як: І. Посохов, Т. Стечишин, М. Дідик, Н. Балашова, Л.О. Примостка, М. Бухтін, О. Лаврушин, П. Роуз, А. Камінський, І. Ларіонова, А. Кияк, Б.В. Сазікін, О. Пернарівський, А. Лобанов, Л. Примостка, Д. Безштанько, М. Бодрецький, В. Рисін та ін. Однак, незважаючи на значну кількість наукових публікацій у цій галузі, питання управління саме операційними ризиками комерційних банків нині залишається актуальним та потребує подальших наукових досліджень.

Метою статті є удосконалення підходів щодо визначення та управління операційними ризиками комерційних банків у сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу. Ефективна діяльність, стабільність роботи і прибутковість забезпечують розвиток будь-якої банківської установи, тому саме стабільності прагне кожен банк. Адже чим стабільнішим буде кожен окремих банк, тим стабільнішою буде вся банківська система держави.

Важливим чинниками у стабільності роботи банку є контроль за рівнем допустимих ризиків. Одним із важливих факторів, який впливає на діяльність роботи банку, є операційний ризик та заходи щодо його мінімізації.

Операційний ризик можна визначити як ризик прямих або опосередкованих втрат, пов'язаних із неналежним виконанням або невиконанням внутрішніх процедур, неадекватністю чи неспроможністю людей та систем або із зовнішніми подіями.

Це визначення включає юридичний ризик, але виключає стратегічний ризик та ризик репутації.

Згідно з основним підходом до управління операційними ризиками, ризик є вимірником схильності до втрат за певного рівня невизначеності. Таким чином, операційний ризик

можна трактувати як вимірник негативного відхилення від очікувань, виражений за певного рівня імовірності.

З метою чіткого розуміння особливостей моделі операційного ризику необхідно розрізнити поняття імовірності та частоти.

Імовірність зазвичай використовується в контексті можливості настання певної події операційного ризику (наприклад, імовірність перерахування коштів за неправильними реквізитами – 1%). Значення імовірності завжди знаходиться на відрізку від 0 до 1 (або від 0 до 100%).

Натомість частота вимірює кількість подій операційного ризику на певному часовому інтервалі (наприклад, 25 подій на рік). Значення частоти завжди знаходиться на відрізку від 0 до нескінченності. Середня частота вказує на усереднену кількість подій, які траплялися у минулому або очікується, що вони трапляться у певний період часу.

Іншою складовою частиною моделі операційного ризику є суттєвість події. Згідно з основним підходом до управління операційними ризиками суттєвість подій операційного ризику базується на поняттях «очікувані втрати» та «неочікувані втрати».

Очікувані втрати можна визначити як середній рівень втрат або зважене на імовірність значення розподілу втрат, натомість неочікувані втрати – це різниця між схильністю до ризику (із певним довірчим інтервалом) та очікуваними втратами [10, с. 12].

Математичний зміст понять «очікувані» та «неочікувані» втрати (із довірчим інтервалом на рівні 99%) проілюстровано на рисунку 1.

Оскільки різні інструменти до управління операційним ризиком повинні передбачати однакові принципи оцінки частоти та суттєвості подій, модель операційного ризику передбачає використання агрегованого представлення цих характеристик ризику.

У спрощеному вигляді концепцію консолідації частоти та суттєвості подій операційного ризику можна зобразити у такому вигляді (рисунок 2).

Згідно з даними, наведеними на рисунку 2, можна зробити висновок, що ризик не може бути оцінений як високий, коли частота реалізації подій та їх суттєвість наближаються до найвищих значень.

Тобто немає подій операційного ризику, які трапляються дуже часто і при цьому спричиняють дуже суттєві втрати.

Вказана концепція є основою для розроблення та застосування інструментів управління та контролю за операційними ризиками

До основних причин виникнення операційного ризику можна віднести:

- діяльність працівників, а саме неповне та/або неналежне виконання посадових обов'язків, встановлених процедур, умисні дії тощо;
- збої у процесах банку, спричинені їхньою недосконалістю та/або поєднанням цих недоліків із іншими факторами, що можуть спричинити виникнення операційного ризику;
- недоліки та/або недосконалість систем банку, що були розроблені/запроваджені із вадами та можуть негативно вплинути на діяльність банку;



Рис. 1. Очікувані та неочікувані втрати банку

– невиконання банком регулятивних вимог, умов угод із третіми сторонами та вимог внутрішніх нормативних документів;

– зовнішні фактори, що можуть бути проявами змін ринкового, регуляторного середовища або впливати із дій третіх осіб щодо банку.

Основною умовою для віднесення певної події (зафіксованої у банку) до прояву операційного ризику повинно бути чітке розуміння вищевказаних причин виникнення операційного ризику, що базується на виявленні та аналізі намірів отримання вигод (насамперед неправомірних) та нанесення шкоди особам/сторонам, які так чи інакше пов'язані із діяльністю банку.

Отже, головною метою управління операційним ризиком банківської установи є забезпечення стабільності доходу, банк повинен встановлювати відповідні орієнтири відхилень від визначених цілей. Прийняття рішення, які орієнтири відхилень банк вважає за необхідне встановити, лежить у сфері відповідальності вищого керівництва банку та акціонерів. Саме вище керівництво та акціонери банку мають повноваження знаходити баланс між цілями продуктивності та цілями ефективності банку.

Будь-яка діяльність банку, яка генерує дохід, завжди супроводжується ризиками. Саме початок такої діяльності означає, що керівництво банку за дорученням акціонерів вже прийняло певні ризики. Однак та кількість ризику, яку вище керівництво та акціонери банку приймають, буде залежати від того, чи схильні вони до ризику, чи воліють оминати його. Водночас стриманість вищого керівництва банку та його акціонерів щодо ризику не означає, що банк повинен лише ухилитися від ризику. Натомість цей вибір вищого керівництва та акціонерів можна трактувати як готовність отримання достатнього доходу у результаті прийнятих ризиків.

Дві крайності у рішеннях вищого керівництва та акціонерів, а саме «максимізація доходу» та «мінімізація ризику», можна зобразити на рисунку 3, що ілюструє так звану «нескінченну ризику»

Діапазон реальних рішень вищого керівництва та акціонерів банку завжди буде знаходитись між цими двома крайнощами, адже «золоте правило ризик-менеджменту» – чим більша дохідність, тим більший ризик [3, с. 164].

Домен консервативної бізнес-стратегії ілюструє рішення, в основі яких знаходиться прагнення ухилитися від ризику. Натомість діапазон ліберальної стратегії відображає рішення, завдяки яким банк цілеспрямовано йде на певний ризик.

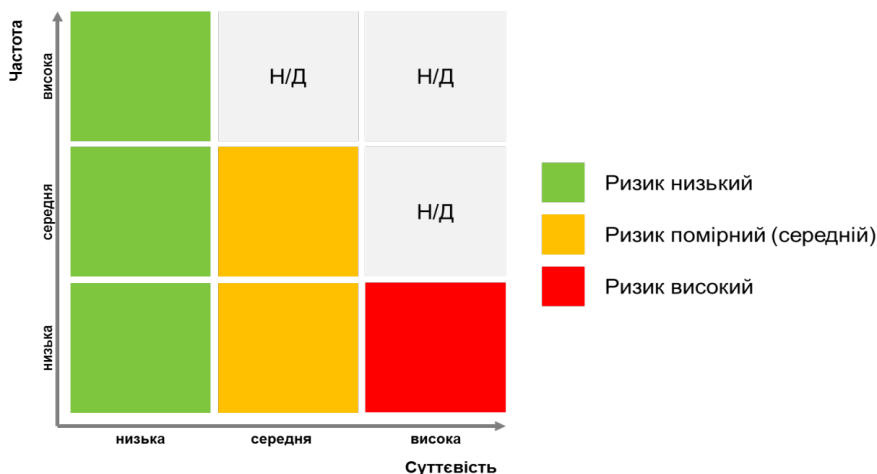


Рис. 2. Консолідація частоти та суттєвості подій операційного ризику

Отже, у будь-якій банківській установі важливим є питання управління фінансовими ризиками загалом і операційним ризиком зокрема. Головною ж метою управління операційним ризиком є забезпечення стабільності доходу банку.

Мети управління операційним ризиком у банку можна досягти за рахунок мінімізації негативного ефекту від втрат внаслідок реалізації подій операційного ризику та запобігання реалізації подій операційного ризику у майбутньому.

Процес управління операційним ризиком у банку можна зобразити у вигляді циклу, рисунок 4.

Діяльність банку завжди будується навколо необхідності досягнення певних цілей. Цілі банку є відображенням комбінації ринкової стратегії, очікувань акціонерів та зовнішніх факторів, що впливають на результати його діяльності.

Однак діяльність банку не завжди приводить до реалізації намічених цілей. Результати діяльності банку можуть відхилитися від планових (очікуваних) показників, що приводить до негативних, передусім фінансових, наслідків. Таким чином, керівництво та акціонери банку повинні усвідомлювати, що є низка факторів, які можуть привести до неможливості досягнення банком бажаних результатів діяльності. Рівень доходів, які генерує банк, може у цій ситуації виявитися нестабільним.

Однак, які б рішення не приймалися вищим керівництвом та акціонерами банку, їхньою стратегічною метою повинно бути лише балансування між ризиком та дохідністю без спроб повністю ухилитися від ризику.

Таким чином, з метою позначення точки (області), де на нескінченній ризику знаходиться банк, він повинен встановити такі поняття:

– Ризик-апетит (Risk appetite) – величина залишкового ризику, яку Банк готовий або бажає прийняти без застосування заходів із мінімізації ризику.



Рис. 3. Нескінченна ризику

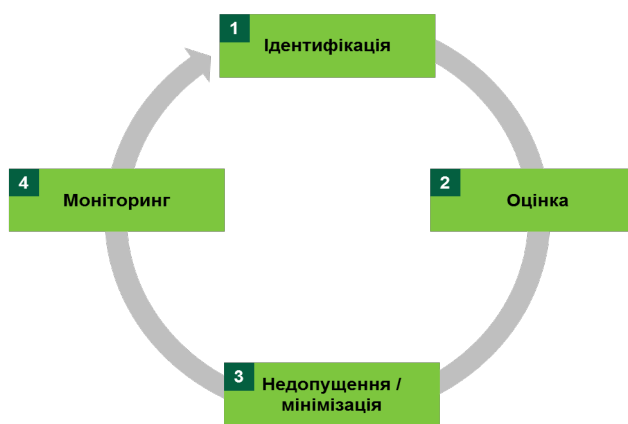


Рис. 4. Цикл управління операційним ризиком

– Толерантність до ризику (Risk tolerance) – додаткова величина залишкового ризику, яку банк готовий прийняти за умови застосування заходів із мінімізації ризику. Максимальне значення толерантності до ризику – межа ризику.

– Межа ризику (Risk capacity) – максимальний рівень залишкового ризику, який може прийняти на себе банк без загрози його існуванню. Перевищення сукупними фактичними втратами банку значення межі ризику означитиме покриття збитків за рахунок капіталу банку [9].

Виходячи із зазначеної послідовності масштабу втрат, банк фактично визначає зону прийняттого ризику та зону неприйняттого ризику.

Верхня межа зони прийняттого ризику збігається із значенням межі ризику. Тобто зона неприйняттого ризику починається із значення ризику (рівня втрат), що перевищує значення межі ризику.

Візуально співвідношення між ризик-апетитом, толерантністю до ризику та межею ризику зображено на рисунку 5.

Суперечність, що виникає між мотивованим прагненням банків до ризику і бажанням знизити ступінь ризику,



Рис. 5. Ризик-апетит, толерантність до ризику та межа ризику

згладжується шляхом створення системи управління ризиком та прийняттям таких управлінських рішень, які будуть результативними. Це передбачає оцінку величини та ймовірності ризику до проведення банківських операцій або угод [6].

Після оцінки рівня ризику банківська установа у своїй діяльності може по-різному реагувати на загрози:

– уникати ризику, наприклад, якщо частина програмного забезпечення має серйозні зауваження, то її можна не використовувати у подальшій діяльності;

– переадресувати ризик, наприклад, страхувати (що в Україні майже не використовується, а якщо використовується, то дочірніми страховими компаніями для вивільнення коштів) або ж передавати в аутсорсинг консалтинговим агентствам;

– погодитися з наявністю ризику, коли вигода від використання дистанційного обслуговування банком перекриває загрози у разі значної кількості користувачів інтернет-банкінгу, використання банкоматів тощо.

Для мінімізації втрат за рахунок операційного ризику банківські установи можуть використовувати такі заходи, як:

1. Підвищення стандартів обслуговування і регулярний моніторинг якості обслуговування клієнтів, що дасть змогу у разі фінансової нестабільності мінімізувати відтік клієнтів.

2. Впровадження ефективної системи мотивації персоналу, що повинна полягати не тільки і не стільки у загрозі звільнення чи штрафу.

3. Аналіз хронометражу наданих послуг клієнтам для оптимізації переліку та процедури оформлення угод.

4. Формулювання загальної корпоративної культури, в тому числі й у напрямі інформаційної безпеки [7, с. 33].

Висновки. Отже, можна дійти висновку, що операційний ризик тією чи іншою мірою несуть усі банки, тому що кожний із них може зіткнутися з помилками і збоями в роботі інформаційних систем, персоналу та несприятливими зовнішніми подіями. Мета ж управління операційним ризиком у банку досягається за рахунок мінімізації негативного ефекту від втрат внаслідок реалізації подій операційного ризику та запобігання реалізації подій операційного ризику у майбутньому. Одним із головних результатів застосування інструментів управління операційними ризиками є консолідація інформації про причинно-наслідкові зв'язки та вжиття заходів, спрямованих на недопущення та мінімізацію наслідків проявів ризику.

Список використаних джерел:

1. Посохов І.М. Операційні ризики: управління на основні напрями зниження. Вісник економіки транспорту і промисловості 2012. № 37. С. 229–233.
2. Стечишин Т.Б., Дідик М.М. Забезпечення стабільності банківської системи в умовах фінансової кризи. Економіка і суспільство. 2018. Випуск 16. С. 808–817.
3. Ковальчук О.В. Економічний капітал банку – складова системи ризик-менеджменту. XIV Міжнародна наукова інтернет-конференція ADVANCED TECHNOLOGIES OF SCIENCE AND EDUCATION. 2010. С. 163–168 URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/7840/1/27.pdf> (дата звернення: 05.02.2019).
4. Євтушенко Г.В., Бабошко А.І., Бушля Д.І. Операційні ризики в системі банківської діяльності та основні шляхи їх попередження. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Випуск 5. С. 396–400. URL: <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/80.pdf> (дата звернення: 26.03.2019).
5. Посохов І.М. Операційні ризики: управління та основні напрями зниження. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2012. Випуск 37. С. 229–233. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&_S21P03=FILA=&_S21STR=Vetp_2012_37_55 (дата звернення: 22.05.2019).
6. Бодрецький М.В. Оцінка банківських ризиків: теорія і реальність. Ефективна економіка. 2013. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2370> (дата звернення: 10.04.2019).

7. Д.В. Безштанько. Сутність внутрішніх операційних ризиків банку. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2012. № 1. С. 32–39.
8. Кузьмак О.М. Методи оцінки операційних ризиків банківських установ. Тернопільський національний економічний університет. URL: [http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:nJrYlqPrAZ4J:irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/ecnof_2013_10\(1\)_40.pdf+&cd=2&hl=ru&ct=clnk&gl=ua](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:nJrYlqPrAZ4J:irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/ecnof_2013_10(1)_40.pdf+&cd=2&hl=ru&ct=clnk&gl=ua) (дата звернення: 13.05.2019).
9. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах. Постанова НБУ № 64 від 11.06.2018. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/PB18095.html (дата звернення: 07.12.2018).
10. Тарнавський М. Мінімальні вимоги до капіталу. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=69854622> (дата звернення: 22.06.2019).
11. Дмитрова О.С., Гончарова К.Г., Меренкова О.В., Медвідь Т.А., Бойко А.О., Вахнюк С.В. Моделювання оцінки операційного ризику комерційного банку / за ред. д.т.н., професора Дмитрова С.О. 2010. URL: http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/50093/5/Modeliuvannia_otsinky_operatsiinoho_ryzyku.pdf (дата звернення 08.06.2019).

References:

1. Posokhov I.M. (2012). Operacijni ryzyky: upravlinnja na osnovni naprjamy znyzhennja. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti [Operational Risks: Management on the main directions of decline. Bulletin of the Economy of Transport and Industry]. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti [Bulletin of the Economy of Transport and Industry], no. 37, pp. 229–233.
2. Stechyshyn T.B., Didyk M.M. (2018). Zabezpechennja stabilnosti bankivskojji systemy v umovakh finansovoji kryzy [Ensuring the stability of the banking system in the context of the financial crisis]. Ekonomika i suspiljstvo [Economics and Society], no. 16, pp. 808–816.
3. Kovalchuk O.V. (2010). Ekonomichnyj kapital банку – skladova systemy ryzyk-menedzhmentu [The economic capital of the bank is an integral part of the risk management system] XIV Mizhnarodna naukova internet-konferencija ADVANCED TECHNOLOGIES OF SCIENCE AND EDUCATION [XIV International Scientific Internet Conference ADVANCED TECHNOLOGIES OF SCIENCE AND EDUCATION], pp. 163–168. Available at: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/7840/1/27.pdf> (accessed 05 February 2019).
4. Jevtushenko Gh.V., Baboshko A.I., Bushlja D.I. (2015). Operacijni ryzyky v systemi bankivskojji dijalnosti ta osnovni shljakhy jikh poperedzhennja [Operational risks in the banking system and the main ways of their prevention]. Ghlobalni ta nacionalni problemy ekonomiky [Global and national problems of the economy], no. 5, pp. 396–400. Available at: <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/80.pdf> (accessed 26 March 2019).
5. Posokhov I.M. (2012). Operacijni ryzyky: upravlinnja ta osnovni naprjamy znyzhennja [Operational Risks: Management and Key Directions of Decrease]. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti [Bulletin of the Economy of Transport and Industry], no. 37, pp. 229–233. Available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=Vetp_2012_37_55 (accessed 2 May 2019).
6. Bodrecykij M.V. (2013). Ocinka bankivskykh ryzykiv: teorija i realnistj [Assessment of Banking Risks: Theory and Reality]. Efektyvna ekonomika [Effective economy]. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2370> (accessed 10 April 2019).
7. Bezshantjko D.V. (2012). Sutnistj vnutrishnikh operacijnykh ryzykiv банку [The essence of internal operational risks of the bank]. Zbirnyk naukovykh pracj Nacionaljnogho universytetu derzhavnoji podatkovoji sluzhby Ukrainy [Collection of scientific works of the National University of State Tax Service of Ukraine], no. 1, pp. 32–33.
8. Kuzjmak O.M. Mmetody ocinky operacijnykh ryzykiv bankivskykh ustanov [Mmethods for assessing the operational risks of banking institutions]. Ternopiljskij nacionaljnij ekonomichnyj universytet [Ternopil National Economic University]. Available at: [http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:nJrYlqPrAZ4J:irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/ecnof_2013_10\(1\)_40.pdf+&cd=2&hl=ru&ct=clnk&gl=ua](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:nJrYlqPrAZ4J:irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/ecnof_2013_10(1)_40.pdf+&cd=2&hl=ru&ct=clnk&gl=ua) (accessed 13 May 2019).
9. Postanova Pravlinnia NBU [Resolution of the Board of the NBU] (2018). Pro zatverdzhennja Polozhennja pro orghanizaciju systemy upravlinnja ryzykamy v bankakh Ukrainy ta bankivskykh ghrupakh [On Approval of the Regulation on the organization of a risk management system in banks of Ukraine and banking groups], no. 64. Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/PB18095.html (accessed 20 December 2018).
10. Tarnavskij M. Minimaljni vymoghy do kapitalu [Minimum capital requirements]. Available at: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=69854622> (accessed: 22 June 2019).
11. Dmytrova O.S., Ghoncharova K.Gh., Merenkova O.V., Medvidj T.A., Bojko A.O., Vakhnjuk S.V. (2010). Modeljuvannja ocinky operacijnogho ryzyku komercijnogho банку/ za red. d.t.n., profesora Dmytrova S.O. [Modeling the Operational Risk Assessment of a Commercial Bank / ed. doctor of sciences, professor Dmitrov S.O.]. Available at: http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/50093/5/Modeliuvannia_otsinky_operatsiinoho_ryzyku.pdf (accessed 08 December June 2019).

ПРОБЛЕМЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ И УПРАВЛЕНИЯ ОПЕРАЦИОННЫМИ РИСКАМИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ

Аннотация. В статье раскрыта сущность операционного риска, который присущ деятельности любого банковского учреждения. Поскольку управление рисками в целом и операционным риском в частности является неотъемлемым элементом организации банковского бизнеса, определены основные требования к оценке определения показателя операционного риска. Установлено, что в современных условиях банковские учреждения должны комплексно подходить к управлению операционными рисками и принимать такие управленческие решения, которые позволят снизить уровень риска. Также даны определения таким специфическим категориям, как: «риск-аппетит», «толерантность к риску», «граница риска». Рассмотрены основные причины возникновения и цикл управления операционным риском в современной банковской системе, определены основные требования банковских учреждениях, а также предложены пути минимизации потерь, полученных за счет операционного риска.

Ключевые слова: банк, риск, управление, операционный риск, риск-аппетит, толерантность к риску.

**PROBLEMS OF DETERMINATION AND MANAGEMENT
OF OPERATIONAL RISKS OF COMMERCIAL BANKS**

Summary. In today's conditions, the orientation towards the innovative way of development of any banking institution is impossible without solving the problems of economic stabilization and ensuring the stability of the entire banking system of Ukraine. In turn, banking activities can not be implemented without affecting a variety of risks, both external and internal. Timely warning, correct valuation and management of these risks helps to avoid or significantly reduce the inevitable losses incurred in banking activities. Operational risk is more or less borne by all banks, as each of them may be faced with errors and failures in the work of information systems, errors or poorly qualified personnel of the organization or adverse external events. Therefore, the problem of determining the risk of operational risk is very relevant. As risk management in general and operational risk, in particular, are an integral part of banking business organization, the basic requirements for estimating the determination of the operational risk indicator are determined. It has been established that in modern conditions, banking institutions should integrate into operational risk management and take managerial decisions that reduce risk. Also defined are specific categories such as: "appetite for risk", "tolerance to risk", "risk limit". The main reasons for the emergence and operational risk management cycle in the modern banking system are considered, the main requirements for the estimation of the definition of the operational risk indicator are determined. Also, ways to minimize the losses of banking institutions due to operational risk are proposed. Since banks play a crucial role in the system of financial intermediation, they must not only diagnose potential threats, but also have the appropriate mechanism to neutralize their negative effects. In this regard, the development of effective and effective methods, models and tools for assessing and managing operational risks is of particular relevance. Further study of the process of formation of an adequate system of risk management will not only maintain the stability of a certain bank, but will also enable the further development of the banking sector in Ukraine.

Key words: bank, risk, administration, operational risk, risk appetite, risk tolerance.